

## Մ Ա Յ Ր Ա Թ Ո Ռ

Մայիսի 31-ին այցելութեան էին եկել Մայր Աթոռ Երկու ամերիկուհիներ Կալիֆորնիայի Սան Ֆրանցիսկոյ քաղաքից Miss Burtta Brittan և Frances Wail: Նրանց ուղեկցում էր Աթէնքից մի յոյն պարոն: Յարգելի հիւրերը երկու օր մնացին Մայր Աթոռում և տեօան նրա հաստատութիւններն ու հնութիւնները:

Մեր միաբանակից Տ. Խաչիկ ծ. վարդապետը Պետերբուրգի կայսերական հնագիտական յանձնաժողովից իրաւունք է ստացել ներկայ տարուայ ընթացքում պեղումներ կատարելու Արմաւիր, Վաղարշապատ, Դուին և Գառնի պատմական վայրերում: Նա իւր գործը շուտով կսկսի Դուինից՝ ուր յոյս ունի կարճ ժամանակի մէջ բանալ Ս. Գրիգոր եկեղեցին, որ շինուած է Ձ. դարում և կործանուել է իններորդում:

Ախալքալակի գործակալ Տ. Ռխտանէս վարդապետ արձակուելով իւր պաշտօնից, եկաւ Մ. Աթոռ:

«Արարատ»-ի ներկայ համարում հրատարակուում է Երեանի քահանաների միութեան հաստատութեան կոնդակը: Յանկալի էր, որ միւս քաղաքների քահանաներն էլ այս օրինակին հետեւէին և ընկերութիւններ կազմէին, թէ իրենց նիւթական դրութիւնը բարուոքելու և թէ փոխադարձ օգնութեամբ բարձրացնելու քահանայութեան պատիւն ու հեղինակութիւնը: Ժամանակը պահանջում է, որ քահանաները խմբական գործակցութեամբ աշխատեն բժշկել իրենց հօտի բարոյական վէրքերը:

«կրօնի և կրօնի գիտութեան էութիւնը» վերնագրով յօդուածը (Մայիս և Յունիս) պէտք է հրատարակուէր աւելի վաղ իւրիւ մի տեսակ վայելուչ պատասխան այն դատախօսութեան, որ պ. Միքայէլ Յովհաննիսեան կարգացել էր Տփլիսում «Հայոց ազգագրական ընկերութեան» ձեռներեցութեամբ անցեալ 1906 թուի Դեկտեմբեր ամսին, և որի համառօտ բովանդակութիւնը ծանօթացրեց «Երկիր»ի ընթերցողներին պ. Լեոն Բաբայեանը: Մեր հասարակութեան մէջ կրօնի և կրօնական գիտութիւնների մասին քչերը ճշգրիտ հասկացողութիւն ունին: Նիւթապաշտութեան, պողիտիւիզմի և նատուրալիզմի թափթփուկ և մակերևոյթային տեսութիւնները կրօնի վերաբերութեամբ, աւելի ևս խեղաթիւրուած կերպարանքով մուտք են գործել մեր հասարակութեան կրթուած և կիսակիրթ շրջանները: Անհրաժեշտ է միմազնաժամ մտքերը ճշմարիտ գիտութեան լուսով պարզել և ցոյց տալ, որ կրօնական և բարոյական կեանքի երևոյթները նիւթապաշտական և բնագիտական արշիններով չափել, արժատական սխալ է: Այս մտքով դիմեցինք հ. Երուանդ վարդապետին և խնդրեցինք «Արարատ»ի համար մի յօդուած պատրաստել. նա սիրով յանձն առաւ փոխադրել Հայդելբերգի համալսարանի ուսուցչապետ Տրեուլչի վերոյիշեալ յօդուածը, որ հրատարակուած է Hinneberg-ի նշանաւոր Էնցիկլոպեդիական ձեռնարկութեան մէջ. Kultur der Gegenwart I. 4 մաս: Մեր ընթերցողներից շատերի համար դժուար հասկանալի կլինի այս յօդուածը, բայց յոյս ունինք, որ փիլիսոփայական տեսութիւնների մասին փոքր ինչ հասկացողութիւն ունեցողների համար լուրջ, բայց մի գեղեցիկ մտաւոր զբօսանք կլինի, խորասուզուել նորա մէջ. Խմբագրութիւնս սիրով կհիւրընկալէր և չափաւոր վարձատրութիւն ևս կտար այն հեղինակներին, որոնք պարզօրէն, առանց փիլիսոփայական խրթնաբանութիւնների մէջ ընկնելու, կաշխատէին լուսաբանել գիտական նիւթապաշտութեան և պողիտիւիզմի սխալ և միակողմանի վերաբերմունքը դէպի կրօնը և կրօնական գիտութիւնները: